

AMERIKANSUOMALAIS- TEN SIIRTOLAISTEN SOPEUTUMINEN YHDYSVALTOIHIN

Artikkeli perustuu VTK, TK, Irmeli Laitisen Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksella tekemään pro gradu-tutkielmaan "Suur-San Franciscon suomalaisten sopeutuminen" (1981)

Tutkimuksen kohteena oli Suur-San Franciscon alueen (San Francisco, Oakland, Berkeley, Stanford, San Jose-alue) suomalainen siirtolaisuus ja erityisesti näiden siirtolaisten sopeutumisen kuvaus ja analysointi. Päämielenkiinnon kohteena olivat varsinaiset Suomessa syntyneet ensimmäisen polven siirtolaiset, mutta mukaan on otettu myös näyte ns. toisen polven siirtolaisista. Tästä perusjoukosta ei ole olemassa kovinkaan paljon tietoa, ei edes luotettavia arvioita lukumäärästä, puhumattakaan luetteloista.

Vuonna 1970 Yhdysvaltain väestölaskennassa arvioitiin Kalifornian osavaltiossa asuvan noin 5 500 Suomessa syntynyttä siirtolaista. Yhdysvalloissa syntyneitä suomalaisten jälkeläisiä oli samana vuonna Kaliforniassa n. 17 300, yhteensä n. 22 800. Suomessa syntyneitä ja toisen polven siirtolaisia voidaan varovaisesti arvioida asuvan Suur - San Franciscon alueella 3000-3500.

Luetteloiden puuttuessa haluttiin kaikin käytävissä olevin keinoin tavoittaa mahdollii-

simman moni alueen suomalaissiirtolainen, mikä siis jäi ainoaksi välttäväksi keinoksi pyrkiä varmistamaan aineiston edustavuus ja luotettavuus. Parhaimmaksi keinoksi osoittautui turvautuminen Suomen San Franciscon pääkonsulaatin alueen suomalaisyhdistyksen United Finnish Kaleva Brothers and Sisters sekä San Franciscon suomalaisen seurakunnan (The Lutheran Church of the Cross) apuun. UFKB & S -yhdistys jakoi kyselylomakkeen korvauksetta kaikille jäsenilleen, joita oli tutkimushetkellä 600 henkeä. Lisäksi jokaista jäsentä pyydettiin levittämään kyselylomaketta edelleen tuntemilleen suomalaisille siirtolaisille. Samoin menettelivät San Franciscon pääkonsulaatti ja alueen suomalainen seurakunta. Tätä menetelmää käyttämällä saatiin kysely postitettua ja jaettua yhteensä 856 henkilölle. Lomakkeen palautti yhteensä 173 henkilöä, joten vastausprosentiksi muodostui 20.2 %. Kysely suoritettiin vuosien 1978-1979 vaihteessa. Näytteen pienuudesta ja suuresta valikoituneisuudesta huolimatta tutkimus antaa omalta osaltaan uutta tietoa amerikansuomalaisten siirtolaisten elämästä.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää San Franciscon ja Oaklandin suurkaupunkialueen suomalaisten siirtolaisten sopeutumista. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia seuraaviin ongelmiin:

- minkälainen on alueen suomalaissiirtolaisten "muotokuva"?
- miten alueen suomalaiset ovat sopeutuneet?
- minkä vaiheiden kautta sopeutuminen etenee?
- mitkä tekijät ovat edistäneet siirtolaisten sopeutumista?

Tutkimus on sekä deskriptiivinen että analyttinen. Toisaalta tutkimusta voitaisiin luonnehtia jossakin määrin eksploratiiviseksi eli uutta kartoittavaksi. Deskriptiivisessä osassa kuvataan Suur - San Franciscon alueen suomalaisia siirtolaisia, esimerkiksi heidän demografisia ym. taustaominaisuuksiaan, siirtolaisuutensa vaiheita, sopeutumista ja siinä kokemiaan ongelmia. Tutkimuksen tämä osa lisää tuntemustamme Yhdysvaltojen ja erityisesti Kalifornian osavaltion alueen suomalaisesta siirtolaisuudesta.

Tutkimus on analyttinen niiltä osin kun on tarkoitus testata tutkimuksen käyttämän kirjallisuuden ja aikaisempien tutkimusten pohjalta laadittuja oletuksia.

Sopeutumistutkimus

Siirtolaisten sopeutumista voidaan tarkastella konkreettisesti ja käytännönläheisesti: sopeutumisessa on aina kysymys taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurillisesta sopeutumisesta. Sopeutumista on pidettävä dynaamisena prosessina. Tältä pohjalta voidaan ongelmaa lähestyä yksityiskohtaisesti ja tutkia sopeutumista mm. kielellisesti, työelämään, sosiaalisuhteisiin liittyneenä. Miten tahansa eri tutkijat ovat tämän prosessin määritelleetkin, yleinen yksimielisyys on perinteisesti näyttänyt vallineen siitä, että kun täydellinen sopeutuminen on saavutettu, kyseinen

siirtolaisryhmä on tullut taloudellisessa, sosiaalisessa ja kulttuurielämässä "näkyväksi".

Myöhemmin on huomattu, että käsitys on yksipuolinen. Tällainen ajattelutapa pitää luonnollisena ja toivottavana, että siirtolaiset sulautuvat ja ovat itse vastuussa sopeutumisestaan. Tutkijat ovat alkaneet puhua termein "sosiaalinen sopeutuminen" tai "integraatio", halutessaan korostaa enemmistöryhmän vähemmistöön tai siirtolaisiin sopeutumisen tärkeyttä. Lopputuloksen ei näin ollen aina välttämättä oleteta tai toivota johtavan toisen täydelliseen häviämiseen vaan sopusointuiseen integroitumiseen enemmistöön säilyttämällä kuitenkin jonkinasteinen erillaisuus.

Borrien mukaan sopeutumisessa voidaan erottaa kolme ulottuvuutta: asenteellinen, rakenteellinen ja käyttäytymisen sopeutuminen. Asenteellisen sopeutumisen tapahduttua olisi vähemmistöryhmän pitänyt jo alkaa samastua enemmistöryhmään, arvo- tai valtakonflikteja ei pitäisi enää esiintyä ryhmien välillä, enemmistöryhmän ei pitäisi enää syrjiä vähemmistöryhmään kuuluvia ja vähemmistöryhmän pitäisi olla omaksunut enemmistöryhmän kulttuuriin liittyvät yhteiskunnalliset asennemallit.

Seurauksena käyttäytymisen mukautumisesta enemmistöryhmän käyttäytymiseen on yleensä vähemmistöryhmän laajamittainen mukaantulo ja osallistuminen sellaisiin sekundaaritason ryhmätoimintoihin kuten työelämä, kasvatusta ja koulutus, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta, valtion hallinto jne. sekä syrjinnän puuttuminen tässä suhteessa. Kolmas ulottuvuus käsittää rakenteellisen sopeutumisen, joka kattaa lähinnä primaarikontaktit. Toisin sanoen rakenteellinen sopeutuminen on tapahtunut, kun vähemmistöryhmän asuinalueita ei enää voida erottaa enemmistöryhmän alueista ja kun laajamittaista yhteydenpitoa esiintyy (jossa eräänä tärkeänä tunnusmerkkinä ovat seka-avioliitot).

Baldauf erottaa kolme eri vähemmistöryhmien sopeutumismallia: kapseloituminen, lokeroituminen ja kehitysmalli. Kapseloitumista (encapsulation) noudattava vähemmistö pyrkii sulkeutumaan yksinomaan omaan perinteiseen elämäntapaansa vieraisiin olosuhteissa. Lokeroitumista (compartmentalization) noudattavat yksilöt sopeutuvat lähinnä taloudellisiin realiteetteihin ja muuttavat siten tietystä määrin ulkomaista käyttäytymistään ja sisäisiä asenteitaan, mutta lokeroitumalla pyrkivät välttämään tästä aiheutuvat ristiriidat. Viimeinen kehitysmalli (developmental approach) merkitsee sitä, että ulkoinen sopeutuminen tapahtuu nopeasti, mutta sisäinen sopeutuminen on hidasta varsinkin siten, että kulttuurin sopeutumisviivästymä on voimakas.

Siirtolaisten muotokuva

Näytteen amerikansuomalaisista siirtolaisista on Suomessa syntynyt 53 % (91 henkilöä) ja Yhdysvalloissa syntyneitä tai toisen polven siirtolaisia 46 % (79). Kolme toisen polven siirtolaista oli syntynyt Kanadassa.

Syntymäpaikka

Suurin osa siirtolaisista on kotoisin rannikkoläänneistä. Eniten siirtolaisiksi on lähtenyt luovutetun alueen asukkaita, kun verrataan lukua läänin asukasluvun suhteelliseen osuuteen koko maan asukasluvusta. Toiseksi eniten on lähtenyt Vaasan läänistä ja kolmanneksi eniten muuttajia on Oulun läänistä.

Koulutus

Suomesta Yhdysvaltoihin siirtyneet henkilöt ovat suurimmaksi osaksi (48 %) ammatti- tai keskikoulun käyneitä. Osa (1/3) on lähtenyt Yhdysvaltoihin ilman varsinaista ammatillista tai ylempään tason koulutusta. Loput ovat suorittaneet Suomessa ylioppilastutkinnon tai saaneet akateemista koulutusta. Muutettuaan Yhdysvaltoihin yli puolet (56 %) siirtolaisista on hankkinut lisäkoulutusta. Uudessa kotimaassa hankittu koulutus on useimmiten ammatillista koulutusta.

Muuttosyy

Lähes puolet (45 %) amerikansuomalaisista siirtolaisista oli muuttanut sukulaissuhteiden perusteella. Vain neljäsosa (24 %) oli muuttanut taloudellisista syistä. Tämä tutkimus tukee erityisen selvästi oletusta, että amerikansuomalaiset siirtolaiset yleensä ja erityisesti tässä tutkitut siirtolaiset olisivat tavoitemuuttajia. Toisin sanoen muuttajat ovat ns. vapaaehtoisuuttajia, joille vetokijät ovat tärkeimpiä.

Sopeutuminen

Sopeutumista mitattiin myös tiedustelemalla siirtolaisten paluuaikomusta, olettaen, että sista valtaosa (68 %) vielä ilmoitti puhuvansa suomen kieltä selvästi paremmin kuin englantia. Mutta heistäkin jo 14 % oli vaihtanut suomen englantiin. Perhesuhteet ilmeisesti vaikuttivat siihen, että mainitusta tosiasiaista huolimatta 45 % ilmoitti puhuvansa englantia kotikielensä. Toisen polven amerikansuomalaisista vain 4 % hallitsi sekä suomea että englantia yhtä hyvin.

Paluuaikomus

Sopeutumista mitattiin myös tiedustelemalla siirtolaisten paluuaikomusta. Olettaen, että henkilö, joka kokee sopeutuneensa uuteen maahansa täysin ristiriidatta, ei harkitse eikä haaveile paluusta. Vielä viidennes vastaajista ilmoitti suunnittelevansa paluuta, toisaalta 76 % tutkimushenkilöistä ei harkinnut Suomeen paluuta. Peräti 63 % vastanneista siirtolaisista ilmoitti harkitsevansa paluuta, jos Suomen olot olisivat paremmat.

Sopeutumisprosessin luonne ja vaiheet

Analyttisessä osassa pyrittiin mittaamaan sopeutumista, analysoimaan sopeutumisprosessin luonnetta ja vaiheita sekä testaamaan riippuvuussuhteita sopeutumisen sekä taustamuuttujien välillä. Sopeutumisen kvantitatiiviseksi mittariksi kehitettiin yksinkertainen indeksi, jota muodostettaessa laskettiin yhteen eri vastaajien saamat pisteet eri sopeu-

tumiskysymyksissä. Nämä laskettiin yhteen käyttäen yksinkertaisia kertoimia sen mukaan, miten tärkeänä muuttujaa pidettiin 0 ja 100 välillä. Suomessa syntyneiden sopeutumisindeksin keskiarvoksi saatiin 52, kun taas vertailuryhmän, toisenpolven siirtolaisten keskiarvoksi saatiin 70, mikä heijastaa hyvin luonnollista eroa näiden kahden ryhmän välillä.

Oletuksen mukaisesti näin saadut arvot jakautuvat joukossa lähes normaalisti, joten tällaisella tai jollakin vastaavalla indeksillä voidaan hyvin mitata eri ryhmien sopeutumista.

Toinen analyttinen tavoite koski sopeutumisprosessin vaiheita. Tätä varten kehiteltiin Gordonin esittämän mallin pohjalta oma muunneltu ja sovellettu 6-vaiheinen sopeutumismalli. Nämä eri vaiheet hierarkkisessa järjestyksessä esitettynä ovat: akkulturaatio eli kielellinen sopeutuminen, primaarikontaktit, sekundaaritason yhteydet, aviollinen sopeutuminen, samaistuminen enemmistöväestöön ja arvoriistiriitojen puuttuminen.

Kuten ylläolevasta on helppo päätellä, vastaavat vaiheet melko läheisesti Gordonin esittämiä vaiheita sillä erotuksella, että tässä primaari- ja sekundaaritason kontaktit on erotettu omaksi vaiheekseen. Kolme viimeistä vaihetta on taas yhdistetty. Mikäli esitettyä mallia halutaan verrata usein esitettyyn kaksisijakoiseen ulkoisen (objektiivisen) ja sisäisen (subjektiivisen) sopeutumisen malleihin, voidaan sanoa, että tämä edustaa ainoastaan hienojakoisempaa mallia, sillä tämän mallin kolme ensimmäistä vaihetta on yhdistettävissä ulkoisen sopeutumisen dimensioksi ja kaksi viimeistä on yhdistettävissä sisäisen sopeutumisen dimensioksi.

Tutkimustulosten valossa voidaan sanoa, että kaikki nämä kuusi dimensiota tai vaihetta ovat melko selvänä olemassa. Vaiheittaisuuden testaus on kuitenkin todellinen ongelma. Tässä tutkimuksessa saadut tulokset osoittavat pikemminkin vain sitä, että kaikki nämä dimensiot ovat olemassa, mutta että niiden välillä ei voida esittää mitään peräkkäisyyttä, vaan sopeutuminen etenee kaikkien kohdalla enemmän tai vähemmän samanaikaisesti.

Kolmas analyttinen tavoite koski taustamuuttujien vaikutusta sopeutumiseen. Selvimmin sopeutumista edistävät tutkimuksessa joukossa sellaiset taustatekijät kuin tavoitemuuttomotiivit ja sukulaisiin ja ystäviin liittyvät muuttomotiivit, pitkä asuminen maassa, korkea koulutus sekä vähäisessä määrin se, että on naispuolinen siirtolainen. Kaikkein vähiten vaikuttavat ilmeisesti sopeutumiseen sellaiset muuttajat kuin ammatti, ikä ja siviilisäätö.

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että ulkonaisesti siirtolaiset ovat sopeutuneet hyvin, mutta esimerkiksi tiheät ja kiinteät yhteydet Suomeen ja suomalaisiin sekä samaistuminen voittopuolisesti suomalaisiin ja amerikansuomalaisiin siirtolaisiin viittaavat siihen, että sopeutuminen ei ole vielä täydellistä siinä mielessä, että siirtolaiset olisivat sulautuneet amerikkalaisiin.

Lahteet:

- Baldauf Richard B. Jr., Relationship between Overt and Covert Acculturation in American Samoa. A Doctoral Dissertation. University of Hawaii, 1975.
- Borrie W. D., The Cultural Integration of Immigrants. Paris: Unesco, 1959.
- Gordon Milton M., Assimilation in American Life. New York: Oxford University Press, 1964.

The Adaptation of Finnish Immigrants in the Greater San Francisco Area in California, USA

The purpose of this study was to investigate the adaptation of Finnish immigrants in the greater San Francisco area in California, USA. The major questions were (1) what kind of Finnish immigrants there were in the area, (2) how they have adapted, (3) the phases passed through in the adaptation process, and (4) what background factors may have assisted adaptation.

The material was collected by postal questionnaire from Finnish immigrants in the greater San Francisco. The study is concentrated on migrants born in Finland, but information gathered about second-generation immigrants is also used as supplementary control material.

The investigation of adaptation is based on a theoretical division of the process into six dimensions, derived from the literature. In order to achieve the third objective set out, a model of phases of adaptation is created, together with an adaptation index for the quantitative measurement of adaptation.

The six dimensions of adaptation identified are as follows: acculturation, i.e. linguistic adaptation; primary contacts; contacts at the secondary level; adaptation by marriage; assimilation; and the absence of conflict. The first three of these correspond to the conventional term 'external' or 'objective' adaptation, while the last three correspond to 'internal', 'subjective' adaptation. The major background factors taken into consideration were age, length of settlement, education, occupation, motives for migration, gender, and marital status.

With some simplification, the group investigated may be characterized on the basis of the mean responses as follows: middle-aged to elderly, predominantly female, and relatively well-educated. The majority had migrated to the USA between 1950 and 1969. In terms of geographical origin by birth, the Finnish provinces of Viipuri (now within the USSR) and of Vaasa and Oulu are clearly over-represented. The majority had migrated by choice, for family reasons or other specific objectives, and there were few actual refugees.

In external terms, these immigrants have adapted relatively well, although the maintenance of close and frequent links with Finland, and the predominance of assimilation to Finnish or Finnish-American groups, indicate that complete Americanization has not yet taken place. Rather more surprisingly, the second-generation immigrants in the survey also similarly maintained their Finnish identity, although on the adaptation index used they emerged as considerably more fully adapted than those born in Finland, as is in fact the case.

The dimensions of adaptation used here proved to be appropriate, with difficulties of interpretation arising only over the variables measuring secondary-level links. The model of phases of adaptation, however, was not adequately borne out by the findings. The background variables with the greatest impact in furthering adaptation were length of residence, positive objectives for migration, and a high level of education. The other background variables investigated had no decisive effect.